

طرح نو جمعیت جهانی شزند ۹

بحران‌هایی که نمی بینیم

آلودگی آب و خاک

ساخت مستند از بحران‌ها و بلایای طبیعی، همواره یکی از نقاط تاریکی است که در ایران با آن مواجهیم، چراکه در این زمینه‌ها آن طور که باید و شاید کاری انجام نرفته و در نتیجه منابع کاملی هم از این بحران‌ها وجود ندارد. حال شما به دریا رفته‌اید و بحران‌های دریایی مستند تهیه کرده‌اید که به مراتب کار سخت‌تری است، در ابتدا کمی در خصوص تجربه این کار تان توضیح دهید؟

رشته تحصیلی من کارگردانی سینماست اما زمانی به واسطه علاقه‌ام به دریا و شگفتی‌های آن و همچنین به این دلیل که از تهران خسته شده بودم، راهی سواحل خلیج فارس شدم، ولی وقتی زیبای‌ها دریا را دیدم، تازه متوجه شدم که این دریا تا چه حد در معرض بحران قرار دارد، بعد که به منابع و تحقیقات رجوع کردم، متوجه شدم تا آن زمان، کار قابل استنادی در خصوص بحران‌های دریایی انجام نگرفته است و این برای من آغاز کار بود. وقتی در خصوص این بحران‌ها هم اطلاعاتی کسب کردم، دیدم حتی مراکز مسئول مانند سازمان محیط زیست هم در این خصوص کاری از پیش نبرده است. به این ترتیب سازمانی در کشور وجود ندارد که بخواهد بحران‌ها را مشخص کند، بعد بررسی‌های لازم را در آن زمینه به عمل آورد و در نهایت پژوهش قابل تکمیلی را ارائه دهد، اگر هم چنین مکانی وجود داشته است، تاکنون خروجی نداشته و ما شاهد عملکرد چنین گروهی نبوده‌ایم. اما این مشکل، معضل بزرگ مادر ایران است که هیچ وقت به اتفاقات گذشته رجوع نمی‌کنیم، چرا که سندی از وقایع گذشته نداریم، حتی وقتی مجموعه‌ای، کار مستندی را انجام می‌دهد، این امر مورد پیگیری قرار نمی‌گیرد که دلایل این اتفاق چه بوده، و چطور می‌توان پیشگیری کرد یا عوارض چنین بحران‌هایی را به حداقل رساند. تقریباً می‌توانم بگویم که در ایران چنین چیزی نیست. سازمان‌هایی مانند (بهر مبرداری، حذف (شود) شیلات یا وزارت نفت در حوزه بهر مبرداری فعالیت می‌کنند و از این رو توجهی به حوزه بحران‌های دریایی ندارند و اگر بحران‌های طبیعی هم به وجود بیاید، دخالت نمی‌کنند اما مراکز که باید پیگیری‌ها را انجام دهند، کاری کنند مانند سازمان محیط زیست به دلایل گوناگون مانند عدم توان مالی، نبود نیروی متخصص و از آن مهم تر ضعف مدیریت، در این زمینه اقدام خاصی به عمل نمی‌آورند. باید این مسائل تشریح شوند و جامعه‌پایدا آگاه شود.

شاید این تصور وجود دارد که اتفاقاتی از این دست روی زندگی خشکی اثری ندارد یا چون تأثیرات آن به مرز نمی‌رسد، چنین نگاهی غالب شده است...

این نگاه بدون شک وجود دارد. سال ۱۳۶۸ در عرض یک ماه در دو مرحله ۱۵۲ دلفین مرند؛ در یک دوره ۷۹ دلفین و در دوره دیگر ۷۳ دلفین، من از تهران به آن جا رفتم و تمام سواحل جنوبی را گشتم و در شرایط سخت در خصوص دلفین‌ها کار کردم، این که

علی عبدی پور، مستندساز حوزه بحران‌های دریایی در گفت‌وگو با «شزند»

دریا ما را پس می‌زند

برنامه مدونی برای مواجهه با بحران‌های دریایی نداریم
عدم وجود کار میدانی و تحقیقاتی، بحرانی بزرگتر از بلایای طبیعی است

فروغ فکری | می‌رود که زیبایی‌های دریا حاش را خوب کند، که شهر را دور بزند و به دریا برسد و زیبایی‌هایش را ببیند و ضبط کند تا شاید حال دیگری را هم با فیلمش بهتر کند و اما دریا او را پس می‌زند یا آلودگی‌های طبیعی و غیرطبیعی که سال‌هاست در آن خانه کرده و حالا جزو جدایی‌ناپذیرش شده است. همین هم می‌شود که علی عبدی پور، عطا ساز فیلم از زیبایی‌های دریا را به ساخت مستند در خصوص بحران‌های موجود در دریای جنوب می‌بخشد و می‌شود نخستین کسی که از بحران‌هایی چون کشند سرخ و مرگ دست جمعی دلفین‌ها فیلم ساخته است. او از سال ۱۳۷۰ در مقام پژوهشگر، نویسنده، تهیه‌کننده و کارگردان

فروغ فکری | می‌رود که زیبایی‌های دریا حاش را خوب کند، که شهر را دور بزند و به دریا برسد و زیبایی‌هایش را ببیند و ضبط کند تا شاید حال دیگری را هم با فیلمش بهتر کند و اما دریا او را پس می‌زند یا آلودگی‌های طبیعی و غیرطبیعی که سال‌هاست در آن خانه کرده و حالا جزو جدایی‌ناپذیرش شده است. همین هم می‌شود که علی عبدی پور، عطا ساز فیلم از زیبایی‌های دریا را به ساخت مستند در خصوص بحران‌های موجود در دریای جنوب می‌بخشد و می‌شود نخستین کسی که از بحران‌هایی چون کشند سرخ و مرگ دست جمعی دلفین‌ها فیلم ساخته است. او از سال ۱۳۷۰ در مقام پژوهشگر، نویسنده، تهیه‌کننده و کارگردان

و ایامی توان این ماهی‌ها را خورد؟ همین‌ها عامل ایجاد بحران اجتماعی شد. چندین ماه طول کشید تا این مورد فراموش شود و خسارت بسیاری زیادی به مردم

بومی وارد شد. اما نوع سوم از بحران‌ها، بحران‌هایی است که به صورت مستقیم به فعالیت‌های انسانی مربوط می‌شوند. آن‌جا که انسان بدون در نظر گرفتن شرایط زیستی دریا اقدام به ساخت‌وساز و احداث خانه و کارخانه و... می‌کند. به این ترتیب فاضلاب‌های شهری، صنعتی و پساب بیمارستان‌ها که آلوده‌ترین نوع این مورد است، بدون فیلتر وارد دریا می‌شود و عوارض وخیمی ایجاد می‌کند و بیماری‌های مختلفی را باعث می‌شود که بسیاری از آنها ناشناخته هستند.

برای مثال در بندر ماهشهر سال‌هاست بچه‌های ناقص‌الخلقه متولد می‌شوند. پس از بررسی‌ها در این راستا متوجه شدند که مواد حاوی فلزات سنگین در آن منطقه بسیار به دریا ریخته می‌شود. از طرفی آن منطقه ساحلی گل‌ی دارد و میگو هم در بستر گل زندگی می‌کند، میگوها این مواد را تغذیه می‌کنند و در بدن این موجودات فلزات سنگین باقی می‌ماند و به راحتی وارد چرخه غذایی انسان می‌شود. به همین راحتی با در نظر گرفتن این امر، ممکن است چنین فاجعه‌ای به وقوع بپیوندد و پیامد آن هم بسیار گسترده است. بعد از نمایش مستندها بیان در دانشگاه‌ها که انسان‌ساز ایجاد شده‌اند؟

من در حال حاضر با دانشگاه‌ها و انستیتو علوم دریایی در ارتباطم و خیلی وقت‌ها از من اطلاعات هم می‌گیرند، ولی اینها به شکل شخصی و موضوعی است که توسط یک سازمان دولتی یا سازمان‌های مرتبط باید حل شود. این که یک استاد یا دانشجویی می‌خواهد در خصوص بحرانی کار کند، مشکلی را حل نمی‌کند.

یعنی درخواستی از سوی مراکز دانشگاهی در حوزه تخصصی علوم دریایی، برای دسته‌بندی بحران‌های این منطقه وجود ندارد و آنها هرگز به این بخش توجهی نداشته‌اند؟
نه، هیچ چیزی وجود ندارد. من به شخصه بارها سراغ این مراکز و سازمان‌های مسئول رفته‌ام و به آنها گفته‌ام که در این خصوص اطلاعات زیادی دارم و می‌توانم در اختیارشان بگذارم یا کارهای پژوهشی انجام دهم، اما حتی استقبالی هم از این امر صورت نگرفته است. همه جای دنیا برای به دست آوردن آدم‌هایی که تخصص تجربه دارند، هزینه و تلاش زیادی صرف می‌شود، اما این جا تفاوتی ندارد که این تجربه را به فرض کسی چون من دارد. ما خودمان رفتاریم به مسئولان می‌گوییم اما اینها آن قدر درگیر بوروکراسی و اتفاقات درون سازمانی هستند که مدام جلسه می‌گذارند و همایش برگزار می‌کنند اما هیچ خروجی ندارد. این امر در خصوص سایر موارد هم در این مملکت تکرار می‌شود. یک‌سری برنامه‌های اساسی باید از سوی مدیریت کلان کشور اتفاق بیفتد و تغییراتی داده شود.

ادامه در صفحه ۱۰

عکس: محمد شریف رجب‌زاد